

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Miniseminaari rahoitusjärjestelmän vakauden edistämisestä

5.2.2016

Rahoitusmarkkinat

Ohjelma

1. **Avaus**
Ylijohtaja
Pentti Pikkarainen
2. **Työryhmän selvityksen esittely**
Neuvotteleva virkamies
Virva Walo
3. **Kommenttipuheenvuorot**
 - Johtokunnan puheenjohtaja
Pentti Hakkarainen
Finanssivalvonta
 - Pääekonomisti
Veli-Matti Mattila
Finanssialan Keskusliitto
 - Professori
Sixten Korkman
Aalto-yliopisto
4. **Kysymyksiä ja keskustelua**

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Selvitys järjestelmäriskipuskurivaatimuksen käyttöönoton tarpeellisuudesta Suomessa

Virva Walo

Miniseminaari 5.2.2016

Rahoitusmarkkinat

Selvitys arvioi lainmuutoksen tarvetta

- Selvityksen tarkoituksena on ollut arvioida tarvetta sisällyttää vaatimus järjestelmäriskipuskurista luottolaitoslakiin.
- Selvityksessä on tarkasteltu mm.
 - Suomen rahoitusjärjestelmän rakennetta
 - rakenteellisten järjestelmäriskien suuruutta
 - lainsäädännöllisiä seikkoja
 - puskurin asettamisen vaikutuksia pankkisektorille ja taloudelle.

Järjestelmäriskipuskuri rajoittaa riskejä

- Luottolaitosdirektiiviin sisältyvä lisäpääomavaatimus
- Rajoittaa rahoitusjärjestelmän pitkäaikaisia ei-syklisiä järjestelmäriskejä tai makrotason vakavaraisuusriskejä.
- Koskee riskejä, joita EU:n vakavaraisuusasetus ei kata.
- Jäsenvaltio-optio – Suomessa ei ole mahdollistettu puskurin asettamista.
- Jos sisällytetään lainsäädäntöön, Finanssivalvonta tekee päätöksen puskurin asettamisesta.

Vahvistaa oman pääoman minimitasoa

- Vaatimus voidaan direktiivin mukaan asettaa
 - kaikille pankeille tai vain osalle niistä
 - yksittäisen pankin tasolla tai kansallisella konsolidointitasolla.
- Taso vähintään 1 %, katettava ns. ydinpääomalla
 - Vahvistaa pankkien oman pääoman minimitasoa
- Jos vaatimus jää täyttymättä, pankin on rajoitettava voitonjakoa tai viranomaisen voi ryhtyä muihin valvontatoimiin.
- Komission uudelleentarkastelu tulossa.

Käytössä useissa EU-maissa

- Suurin osa jäsenvaltioista mahdollistanut vaatimuksen asettamisen.
- Käyttöön otosta ilmoittaneet Hollanti, Bulgaria, Kroatia, Itävalta, Ruotsi, Slovakia, Tanska, Tšekki, Viro ja Norja.
- Ruotsissa asettamista perusteltu mm.
 - pankkisektorin keskittyneisyydellä
 - pankkien kytkeytyneisyydellä
 - liiketoimintamallien samankaltaisuudella
 - sillä, ettei käytössä ole muita välineitä, joilla pankkikriisistä voitaisiin selvitä ilman veronmaksajille kohdistuvia kustannuksia.

Vahvistaa kykyä kestää tappioita

- Järjestelmäriskipuskurivaatimuksella pyritään vahvistamaan tai ylläpitämään pankkijärjestelmän
 - kykyä kestää suuria tappioita
 - ylläpitää luotonantoa kriisitilanteissa.
- Lähtökohtana rakenteellisten järjestelmäriskien torjunta
 - Koko pankkijärjestelmään liittyvät pitkäaikaiset ja pysyväisluontoiset riskit, jotka kasvattavat finanssikriisien todennäköisyyttä tai toteutuvien finanssikriisien haittoja rahoitusjärjestelmälle ja kokonaistaloudelle.

Mitä rakenteellisia riskejä pankeilla on?

- Riskejä ja sääntelytarvetta Suomessa on arvioitu Euroopan järjestelmäriskikomitean valitsemissä mittareiden valossa:
 - pankkisektorin suuri merkitys kokonaistaloudelle
 - pankkisektorin keskittyneisyys
 - pankkisektorin riskikeskittymät
 - pankkien väliset tartuntariskit (laaja keskinäinen kytkeytyneisyys)
- Lisäksi on arvioitu nykyisen lainsäädännön riittävyttä, sääntelyarbitraasin merkitystä ja kansainvälisten markkinaosapuolten luottamusta.

Vakavarainen mutta keskittynyt pankkisektori

- Pankkien vakavaraisuus on vahva.
 - Vähimmäisvakavaraisuusvaatimukset ylitetään reilusti.
- Poikkeuksellisen keskittynyt pankkisektori
 - Kolmen suurimman talletuspankin taseet 92 % kaikkien talletuspankkien taseista.
 - Ns. Herfindahl-indeksillä laskettuna kaikista EU-maista keskittynein ja viiden suurimman pankin taseiden pohjalta laskettuna kuudenneksi keskittynein.

Yksityissektori riippuvainen pankeista

- Pankkien rooli rahoituspalvelujen tarjoajana keskeinen
 - Vähittäispankkiasiakkailla vain niukasti muita vaihtoehtoja
- Pankkisektorin taseen koko suhteessa BKT:hen EU-maiden keskiarvoa
 - Ulkomaisten pankkien sisäiset liiketoiminnalliset järjestelyt voivat vaikuttaa huomattavasti pankkisektorin kokoon.

Pankit hyvin riippuvaisia markkinaehtoisesta varainhankinnasta

- Ulkomaisten pankkien tytäryhtiöillä ja sivuliikkeillä merkittävä osuus markkinoista
- Pankkien väliset tartuntariskit (kytkeytyneisyys) eurooppalaisittain korkeita mitattuna interbankvelkojen osuudella sekä omistuksen kautta
- Suurin yksittäinen riskikeskittymä on asuntolainat
 - Valtionlainaomistukset puolestaan eurooppalaisittain vähäisiä
- Riippuvuus markkinaehtoisesta varainhankinnasta EU:n suurimpia

Säätelytarpeeseen vaikuttavat muut seikat

- Nykyisen lainsäädännön riittävyys järjestelmäriskin rajoittamiseksi
 - Ovatko uudet vähimmäisvakavaraisuusvaatimukset sittenkään riittäviä?
 - Muiden makrovakausvälineiden fokus yksittäisessä pankissa
- Säätelyarbitraasi
 - Muut Pohjoismaat asettamassa vakavaraisuusvaatimukset vähimmäistasoja suuremmiksi.
- Sijoittajien luottamus suomalaisiin pankkeihin

Mitä pitää ottaa huomioon?

- Vaatimuksen kohdistaminen
 - Kaikkiin vai vain osaan pankeista
- Vaatimuksen asettamisen ajoitus
 - Suhdanneluonteiset vaikutukset otettava huomioon
 - Riittävät siirtymäsäännökset/asteittaisuus
- Toisen valtion asettaman puskurivaatimuksen tunnustaminen
 - Vaatimusta ei ole mahdollista asettaa ulkomaisen pankin sivuliikkeelle – tunnustaminen kuitenkin mahdollista
 - Euroopan järjestelmäriskikomitean suositus makrovakaussäätöjen tunnustamiseksi

Vaikutuksia vaikea arvioida tarkoin

Lyhyellä aikavälillä

- Kotitalouksien ja yritysten luottojen hinta voi jonkin verran nousta.
- Tällä olisi negatiivinen vaikutus talouskasvuun.
- Huom. Suomalaiset pankit pystyisivät täyttämään nykyistä korkeammat pääomavaatimukset nykyisellä pääoman määrällään.

Pitkällä aikavälillä

- Oman pääoman korotus vahvistaisi Suomen pankkijärjestelmän häiriönsietokykyä
- Tämä edistäisi talouden vakautta ja luotonantokykyä sekä laskisi mahdollisen kriisin kustannuksia.

Selvityksen johtopäätökset

- Mahdollisuus järjestelmäriskipuskurivaatimuksen asettamiseen tulisi sisällyttää lainsäädäntöön.
- Suomen pankkisektorin rakenteeseen sisältyy piirteitä, jotka puoltavat tätä mahdollisuutta.
 - Muiden Pohjoismaiden ja Hollannin päätökset samankaltaisten piirteiden pohjalta
- Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF), Euroopan järjestelmäriskikomitea ja OECD ovat toistuvasti huomauttaneet, ettei viranomaisilla Suomessa ole riittävästi välineitä rahoitusjärjestelmän rakenteellisen vakauden turvaamiseen
- Lainsäädännöllinen toteutus vaatii jatkotyötä.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lisätietoja:

Miki Kuusinen

Neuvotteleva virkamies

Puh. 02955 30339

miki.kuusinen@vm.fi

www.vm.fi

Valtiovarainministeriön viestintä

vm-viestinta@vm.fi

Mediapalvelunumero (arkisin 8–16) 02955 30500

RAHOITUSJÄRJESTELMÄN VAKAUDEN EDISTÄMINEN

– FK:N KOMMENTTIPUHEENVUORO

Veli-Matti Mattila
Pääekonomisti

5.2.2016

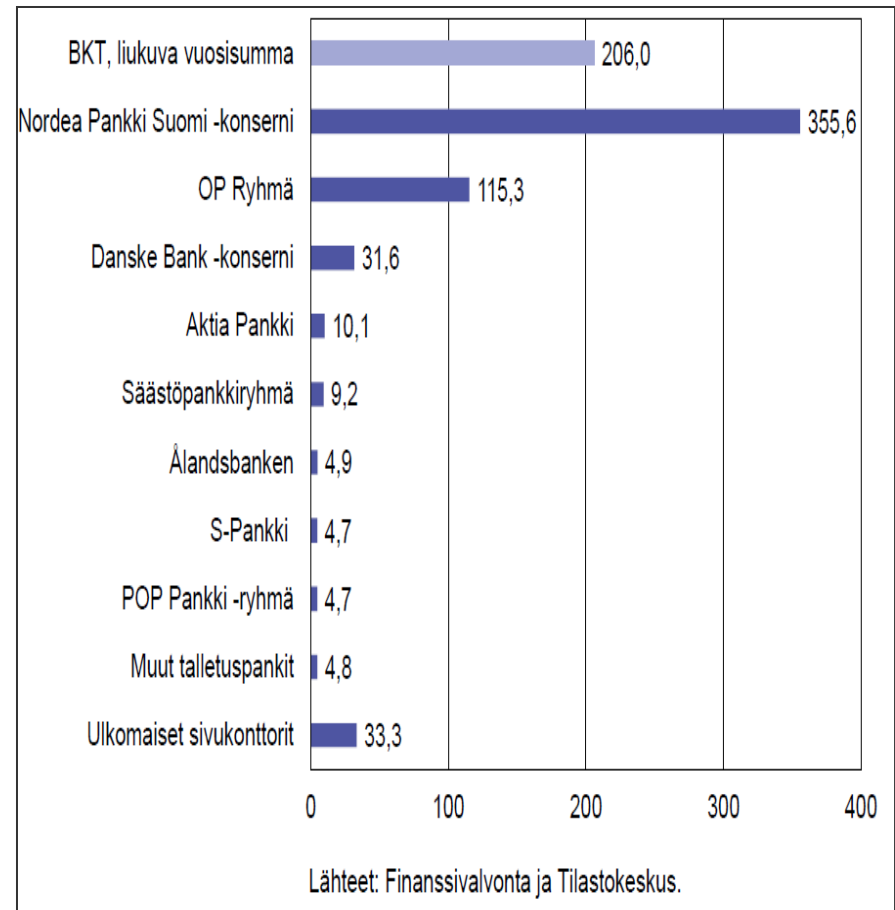

FK | Finanssialan Keskusliitto

SUOMEN PANKKISEKTORIN RAKENNETTA ARVIOITAVA HUOLELLA

- Nordea Pankki Suomen suuri tase dominoi monia pankkisektorin tunnuslukuja
 - Nordea kirjannut tiettyjä tase-eriä Suomen tytäryhtiön taseeseen
 - Ilman näitä eriä pankkisektorin koko olisi **noin kolmasosan** tilastoitua pienempi
 - Vaikutus voi olla vielä suurempi eräissä muissa pankkisektorin tunnusluvuissa (esim. interbank-velat)
- Pankkisektoria leimaavat finanssitavarataloajattelu ja yleispankkimallin käyttö
 - Liiketoiminnan monipuolisuus ja tulolähteiden runsaus hajauttavat riskejä ja tasaavat tulovirtaa

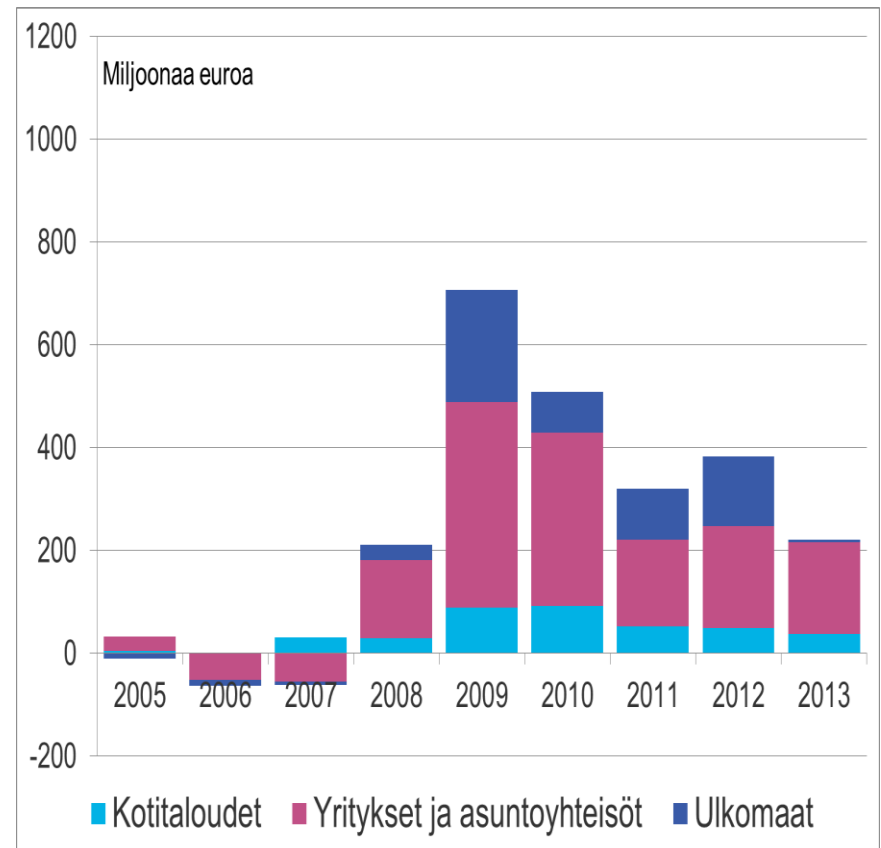
Pankkien taseet ja nimellinen BKT, mrd. euroa

ONKO ASUNTOLUOTOTUS HUOLESTUTTAVA RISKIKESKITTYMÄ?

- 1990-luvun lamassa asunto-
luototuksen luottotappiot jäivät suhteellisen pieniksi
 - Konkurssilainsäädäntö rajaa luotonantajan riskejä
 - Pankkien vakuuskäytännöt tukevat riskienhallintaa
 - Osakkaat vastaavat As Oy -lainoista yhteisvastuullisesti
- Nykyinen makrovakausvälineistö mahdollistaa tarvittaessa kohdennetun puuttumisen asuntoluototuksen riskeihin

Pankkien arvonalentumistappiot (netto)

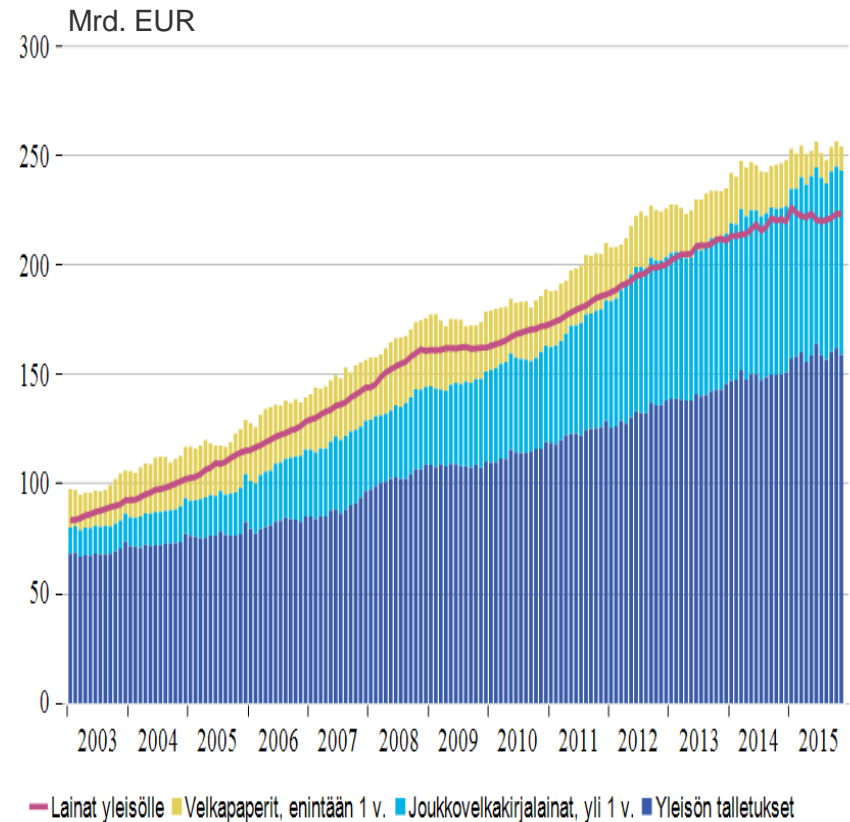
Lähde: Macrobond/Finanssivalvonta

ENTÄ ONKO VARAINHANKINNAN RAKENNE RISKI?

- Pankkien riippuvuus lyhyt-aikaisesta markkinavarainhankinnasta vähentynyt selvästi
 - Maksuvalmiussäätely ohjaa varainhankintaa pidempiaikaisiin lähteisiin
- Talletukset ja pitkäaikainen markkinavarainhankinta ylittävät luotonannon yleisölle
- Suuri osa pankkien interbank-veloista on konsernien sisäisiä
 - Vähentää tartuntariskien vaaraa pankkiryhmästä toiseen

Luottolaitosten luotonanto ja varainhankinta*

Lähde: Macrobond/Suomen Pankki

* Ilman interbank-eriä

TÄYTTYVÄTKÖ JÄRJESTELMÄRISKIPUSKURILLE ASETETUT EDELLYTYKSET?

Selvitys järjestelmäriskipuskurivaatimuksen käyttöönoton tarpeellisuudesta Suomessa (s. 20):

- ”Vaatimuksen asettaminen voidaan nähdä perusteltuna silloin, kun
 - (i) kansallinen pankkisektori on **altis suurille tappioille**,
 - (ii) näistä suurista tappioista voi aiheutua **vakavia vahinkoja** koko kansantaloudelle ja
 - (iii) näiden tappioiden toteutumisen **riski on suuri.**”
- **Finanssialan Keskusliiton mielestä edellä mainitut ehdot eivät täyty tai ainakaan ei ole osoitettu riittävällä tavalla, että ne täyttyvät**

LISÄPÄÄOMAVAATIMUKSILLA ON HINTANSA

- Lisäpääomavaatimukset nostavat pankkien rahoituskustannuksia, mikä siirtyy eteenpäin asiakkaille kilpailun asettamissa puitteissa
 - Käytännössä kustannukset on pitkälti kohdennettava **uuteen luotonantoon**, koska lainakannan marginaaleihin ei yleensä voi puuttua jälkikäteen
 - VM:n vaikutusarviossa ei ilmeisesti ole otettu em. seikkaa huomioon
- Uusien vaatimusten vaikutukset arvioitava yhdessä jo asetettujen pääomavaatimusten kanssa
 - Suomen pankkisektorin vakavaraisuusvaatimus noussut efektiivisesti jo noin 4 prosenttiyksiköllä vuosina 2015-16
- **FK:n mielestä nykyisessä vaikeassa taloustilanteessa tulisi välttää kaikkia toimia, jotka heikentävät rahoituksen saatavuutta tai nostavat sen hintaa**

TUUMAUSTAUKO ON NYT TARPEEN

- Pääomavaatimuksia ja muuta sääntelyä on tiukennettu jo tuntuvasti ja uutta sääntelyä on edelleen tulossa: nyt on tuumaustauon aika
- Suomen pankkijärjestelmän rakenteellisten haavoittuvuuksien analyysia on syvennettävä edelleen
- On arvioitava, mikä on oikea väline puuttua identifioituihin järjestelmäriskeihin
 - Järjestelmäriskipuskuri, SIFI-puskurit, laajojen asiakasvastuiden rajoitukset jne.
- Kansallisten ratkaisujen sijasta tulee pyrkiä vähintään EU-tason harmonisointiin

Sixten Korkman: Kommentteja järjestelmäriskipuskurista (5.2.2016)

1. Globaalin finanssikriisin opetuksia: rahoitusjärjestelmän vakauden turvaaminen vaatii omaa politiikkaansa (raha- ja finanssipolitiikan lisäksi)
2. Ongelma: pankeilla (etenkin isoilla) on kannustimia yhteiskunnan kannalta liialliseen riskinottoon
3. Makrovakauseräpolitiikka: hakee vielä muotojaan (tavoitteet, keinot, päätöksenteko)
4. Järjestelmäriskipuskuri: on argumentteja puolesta (vakaus) ja vastaan (kasvu, kompleksisuus)
5. Bottom line: lisäpuskurin myönteinen vaikutus lienee vähäinen mutta aiheuttamiaan kustannuksia suurempi